

KANDIDATNUMMER 3319

Sidetall 1 av 5

Husk å skrive kandidatnummer og sidetall på hver side av besvarelsen!

ISSN 0130

Intensivt mellomkurs i norsk, trinn III

Skriftlig eksamen

4 timer

Den internasjonale sommerskole

Universitetet i Oslo

2015

I Lytteprøve

Spørsmål. Svar med hele setninger. Skriv svarene på dette arket.

1. Hvordan er statusen for dialektene i Norge sammenliknet med andre nordiske land?

Sammenliknet med andre lander har dialekter i Norge et høyt status.

2. Hvorfor finnes det ikke en offisiell uttaleordbok for norsk?

Det finnes ikke en offisiell uttaleordbok for norsk fordi det finnes ikke et normert talemål, og ingen dialekt har status som hoveddialekt.

3. Hva er årsaken til at talemålet i hovedstaden ofte har høy status i mange land?

Årsaken kan være at politiske, økonomiske og kulturelle elite, som bruker talemålet i offisielle og offentlige situasjoner, bor i hovedstaden.

4. I Norge var det lenge slik at folk som flyttet til Oslo forandret dialekten sin.

Hva var årsakene til dette?

Folk som flyttet til Oslo forandret dialekten sin fordi de ikke ville bli sett som dumme og uvitende fordi de ikke kunne snakke hovedstads-talemålet.

5. Nevn fire trekk som kjennetegner den generelle samfunnsutviklingen i Norge i 1970-årene.

I 1970-årene ble samfunnsutviklingen i Norge karakterisert av, blant annet, miljøkamp, kvinnekamp, kamp mot oljeboring, diskusjon om medlemskap i EØS.

6. Hvilke konsekvenser hadde utviklingen på 1970-tallet for synet på og bruken av dialektene?

Etter utviklingen på 1970-tallet begynte folk å bruke mer egen dialekt og å være stolte av egen område.

7. Hvilke dialekter er ifølge Arne Torp mest utsatt for forandringer på 2000-tallet?

Ifølge Arne Torp er dialektene i Østlandet som er mest utsatt for forandringen på 2000-tallet.

8. Hva ser Arne Torp som hovedårsaken til dialektforandringer hos unge mennesker på 2000-tallet?

Arne Torp tror at det er livstil, hvordan unge mennesker lever og bor, som er hovedårsaken til dialektforandringen.

9. Hva inneholder boken *Leve dialekten – en mental språkreise* av Gunnhild Kverness?

Boken inneholder 14 intervjuer med kjente nordmenn som alle snakke egen dialekt.

10. Hva mener sangeren Kari Bremnes er viktigst for å beholde dialekten sin?

Kari Bremnes mener at det er viktig at man liker egen dialekt og velger å snakke dialekt istedenfor bokmål.

II Tekst med oppgaver

Operasjon avlogging

Aftenposten, 24.01.2015

«Pappa, elsker du mobilen din høyere enn du elsker meg?» Spørsmålet fra sjuåringen kom ikke direkte overraskende. Situasjonene der Lars Bratsberg holdt ett øye på ungene og det andre på mobilen, var blitt så mange at han ikke merket det selv. «Så klart jeg ikke elsker mobilen min mer enn deg», svarte han beroligende, men inni seg var han usikker. Hadde han gått for langt?

Negative konsekvenser

Mobilbruk er et sikkert samtaleemne når folk over 30 år møtes til middag. De er også den siste generasjonen som husker hvordan verden var uten Internett. Gjennomsnittsnordmannen sjekker smarttelefonen sin 150 ganger i døgnet, eller hvert sjette minutt. Den forstyrrer parforholdet, ødelegger samtaler, gir dårlig nattesøvn, og barna står fullstendig overlatt til seg selv og skriker etter oppmerksomhet mens foreldrene sitter som zombier. Er alt helsvart eller gjøres det noe for å endre situasjonen? Flere har nå begynt å tenke på hvordan de bruker digitale verktøy. Bedrifter har mobilfrie møter. Familier innfører regler for de voksne om å legge vekk smarttelefoner, iPader og laptopen til barna er i seng. «Tidens store moteord blant foreldre er nærvær», skrev den danske avisen *Politiken* tidligere i år.

Flaut

Etter konfrontasjonen med datteren begynte Lars Bratsberg å sette mobilen på lydløs og legge den i gangen. Nå er Bratsberg, som til daglig jobber i Google, hjemme i sin tredje pappapermisjon. Og sønnen Mads får sannsynligvis vokse opp med en mer nærværende pappa enn storesøstrene. Hver ettermiddag fra klokken fem til ni skruer Lars av mobiltelefonen.

Det siste halvannet året har han brukt på å skrive boken *Logg av* sammen med IT-gründer Thomas Moen, som i likhet med Bratsberg erfarte at mobilbruken hans hadde gått for langt. «Når jeg ser tilbake på hvor fjern jeg var i sosiale sammenhenger før, blir jeg flau», sier Moen.

Verken han eller Bratsberg mener det er en god idé å logge helt av, men de håper folk vil begynne å reflektere og ta mer bevisste valg rundt sin egen teknologibruk.

Ingen ny kritikk

Begrensninger av egen teknologibruk vil trolig bli en ny måte å vise hvilken sosial gruppe man tilhører, på samme måte som for eksempel trening og *slow food* er det. Dette er fenomener som først og fremst er utbredt i den sosiale, økonomiske og kulturelle eliten. Både Lars Bratsberg og Thomas Moen tror at bevisst teknologibruk kan bli en klassemarkør. «Vi håper at det ikke bare blir en trend i enkelte miljøer, men mer et skifte med varig endring», sier de.

Samfunnsgeograf og lektor ved Markedshøyskolen Karl-Fredrik Tangen er mer kritisk. Han sier: «Tanken om at du må utsette de umiddelbare behovene dine, er en evig klassemarkør. Det gjelder også forholdet til barneoppdragelse. Og kritikken mot overdreven teknologibruk er ikke ny. Å være skeptisk til nye fenomener er en reaksjon som vi treffer på i forskjellige situasjoner opp gjennom historien. Man har vært redd for alt fra langt hår til cowboyfortellinger og VHS-videoer.» Tangen mener at dette ikke er et større problem enn at folk før satt og så på TV, eller at mødre satt og leste ukeblader og pratet med venninnene sine foran ungene. «Det ligger i moralen vår at ny teknologi er skummel», sier han.

For lite kritiske

Lars Bratberg mener derimot at vi har vært for lite kritiske. 42-åringen mener han tilhører en generasjon som har vært veldig opptatt av alt nytt, og som har glemt å stille spørsmål underveis. «Det virker som om vi nesten ikke har lagt merke til at vi sakte, men sikkert har endret atferdsmønster. For noen fungerer det greit, for andre ikke. Personlig føler jeg meg som en bedre pappa når jeg ikke blir forstyrret av andre enn ungene mine», sier han.

A. Spørsmål til teksten «Operasjon avlogging».

1. Hvorfor har mange nordmenn problemer med parforholdet og nattesøvnen?

Parforholdene og nattesøven av nordmenn blir forstyrt av for mye og overdrevne teknologibruk; gjennomsnitts nordmannen sjekker smarttelefonen 150 ganger i døgnet, eller hvert sjette minutt.

2. Hvorfor får lille Mads Bratsberg vokse opp med en mer nærværende pappa enn storesøstrene fikk?

Mads' pappa, Lars Bratsberg, begynte å sette mobilen på lydløs og å bruke den mindre. Han ville ha mer tid og oppmerksomhet for sønnen sin.

3. Hvorfor stiller Karl Fredrik Tangen seg kritisk til påstanden om overdreven teknologibruk i våre dager?

K.F. Tangen stiller seg kritisk fordi han finnes at kritikken mot overdreven teknologibruk er ikke ny og man er alltid skeptisk til nye fenomener. Og "gamle" teknologier kunne også ha negative effekter.

4. Hvorfor er Lars Bratsberg kritisk til teknologibruken i den generasjonen han tilhører?

Lars Bratsberg er kritisk fordi han tror at generasjonen sin bruker teknologi for mye og på en ukritiske måte. Han ~~har~~ er veldig opptatt av alt nytt og glemmer å stille spørsmål og tenke på hva er viktig i livet.

B. Fullfør setningene slik at innholdet blir det samme som i artikkelen.

1. Da sjuåringen spurte ham, realiserte Lars Bratsberg at han var så opptatt av å bruke mobilen hjemme at han har glemt barna sine.
2. Generasjonen over 30 år kan ikke leve uten smarttelefon og finner det vanskelig å gjøre noe uten å bruke internett.
3. Boken Logg av vil stimulere folk til å tenke kritisk på teknologibruk og på hvordan og hvorfor man bruker teknologi.
4. I forskjellige situasjoner opp gjennom historien stiller man at teknologibruk i den tida er overdreven.
5. Lars Bratsberg føler seg som en bedre pappa når han slår av mobilen og har mer tid og oppmerksomhet for barna sine.

C. Parsetninger

Fullfør setningene i linje B nedenfor.

Innholdet i setning B må være det samme som i setning A.

1. A. Sjuåringen spurte: "Pappa, elsker du egentlig mobilen din høyere enn meg?"

B. Sjuåringen spurte hvis pappa sin elsker mobilen mer enn han.

2. A. Bratsberg mener ikke det er en god idé å logge helt av. Det mener ikke Moen heller.

B. A. Bratsberg og Moen ikke mener det er en god idé å logge helt av.

3. A. Det har blitt sagt av flere at det er viktig å begrense sin egen teknologibruk.

B. Det har blitt sagt av flere at det er viktig med

begrensingen av folks teknologibruk.

4. A. Mobiltelefonen forstyrrer parforholdet.

B. Parforholdet blir forstyrrer av mobiltelefonen.

D. Ordlagning

Fyll ut de åpne feltene.

Substantiv	Verb	Adjektiv/partisipp
en overraskelse	å overraske	overraskende
en forstyrrelse	å forstyrre	forstyrrende
en endring	å endre	endret
en refleksjon	å reflektere	reflektert reflekterende

en overdrening	å overdrive	overdreven
en begrensing	å begrense	begrenst
en kritikk	å kritisere	kritisert kritiserende

E. Substantiv – adjektiv

Sett inn adjektivet og substantivet i riktig form i setningene.
Begge ordene skal være med i alle setningene.

god – idé

1. Kan du fortelle om noen av de gode idéene dine?
2. Hun hadde en mye bedre idéer enn resten av gruppa.
3. Kan du komme med noen gode idéer?
4. Dette er den beste idéene du noen gang har hatt.

F. Verb

Skriv verbene i riktig tid. Bruk riktig ordstilling. I noen setninger kan det være nødvendig å sette inn et hjelpeverb.

1. Jeg forstår ulike dialekter bedre hvis
jeg - forstå
jeg har mer kontakt med flere
jeg - ha
personer som snakker dialekt.

2. I det siste lyttet jeg mye på lydbøker.
jeg - lytte

For et år siden har jeg aldri gjort det.
jeg - aldri - gjøre

3. Hvorfor hørte du ikke på meg

du - ikke - høre

^{jeg}
da holdt

foredraget mitt i går?

jeg holde

4. Han sier at han skal aldri spille dataspill igjen,

han - aldri - spille

for han har hatt en negativ opplevelse med dataspill

han ha

i fjor.

G. Setningsbinding

Knytt sammen de to setningene ved hjelp av ordene som står i parentes. Du kan bytte om på rekkefølgen av setningene, men det logiske innholdet må være det samme.

Spørsmålet var ikke direkte overraskende. Han ble usikker.

(selv om) Selv om spørsmålet var ikke direkte overraskende ble han usikker.

(likevel) Spørsmålet var ikke direkte overraskende, likevel ble han usikker.

Bedrifter kjører mobilfrie møter. De ansatte blir alltid forstyrret.

(fordi) Bedrifter kjører mobilfrie møter, fordi de ansatte blir alltid forstyrret kjører bedrifter mobilfrie møter.

(derfor) De ansatte blir alltid forstyrret. Derfor kjører bedrifter mobilfrie møter.

(så) De ansatte blir alltid forstyrret, så bedrifter kjører mobilfrie møter.

III Stil

Velg bare én av oppgavene. Skriv en stil på ca. 300 ord.

Oppgave 1

Den teknologiske utviklingen de siste 15 årene har resultert i et samfunn hvor digitale verktøy som for eksempel smarttelefon, nettbrett og pc tar stadig mer av vår oppmerksomhet i hverdagen. Hva tror du dette gjør med oss som mennesker? Hva er dine tanker om denne utviklingen?

Overskrift: *Teknologien og mennesket*

Oppgave 2

Fortell om språksituasjonen i hjemlandet ditt: Er det mange språk der? Er det ett eller flere offisielle språk? Hvordan er dialektenes posisjon? Er det vanlig å beholde dialekten sin når man flytter, og er det akseptert at dialekt brukes i offentlige sammenhenger som for eksempel i parlamentet?

Overskrift: *Språksituasjonen i hjemlandet mitt*

Oppgave 3

«Hjemmelekser er urettferdig fordi ikke alle foreldrene har kunnskap nok til å hjelpe barna med leksene. Dessuten fører lekser til stress og krancling hjemme. Når de voksne er ferdig med arbeidsdagen sin, har de fri. Når barna er ferdig med sin arbeidsdag, har de likevel mer jobb å gjøre hjemme. La barna gjøre leksene på skolen den siste timen hver dag, så kan de komme hjem og ha tid til å være sammen med familie og venner, eller drive med sport og andre aktiviteter.»

Dette skriver en frustrert far i et avisinnlegg. Hva mener du om saken? Bruk gjerne dine egne erfaringer.

Overskrift: *Hjemmelekser*

Oppgave 4

«Konflikten mellom kvinnen og mannssamfunnet er kjernen i *Et dukkehjem* (1879)», skriver litteraturprofessor Edvard Beyer. Hvordan kommer denne konflikten fram i det bildet vi får av hovedpersonen i skuespillet, Nora? Synes du at *Et dukkehjem* er relevant for å sette lys på kvinnens stilling i samfunnet i dag?

Overskrift: *Kvinnen og mannssamfunnet i Et dukkehjem*

I denne teksten skal jeg reflektere på de teknologiske utviklinger av de siste 15-årene og ~~de~~ konsekvensene av disse utviklinger for vårt samfunn.

I de siste 15-20 årene ble teknologi, og spesielt digitale verktøy, utviklet på et raskt tempo. Den teknologien og de digitale verktøy har blitt stadig mer kompleks og har flere funksjoner som før. Folk bruker teknologi og digitale verktøy for stadig flere mål og det sjeldnere at man prioritert høyt å arbeide og å bruke disse. Konsekvensen er at ofte man ~~er~~ så opptatt av teknologibruk ~~at~~ og av "å være online" at de investerer mer tid enn i aktiviteter sammen med familien, og enn i intellektuelle, sosiale eller kulturelle aktiviteter.

Det finnes stadig mange diskusjoner og debatter om måten og graden av teknologibruk. Også, spørsmålet hvis bruk av teknologiske midler og digitale verktøy ~~er~~ kan ha negative effekter om samfunnet og livskvalitet er viktig i denne diskusjonen.

Men folk, blant annet forskere, viser at bruk av nye teknologier, verktøy og digitale midler har mange fordeler. De gir som eksempler at:

- nye teknologier ^{før}forarbeid mye lettere;
- bruk av digitale teknologier bidrar til raske og bedre arbeid og intellektuelle produksjon;
- nye teknologier gjør det mulig for mann til å utforske mer;
- bruk av digitale verktøy og Internet gir oss tilgang til kunnskap og informasjon som ikke har vært tilgjengelig før.

Men det er stadig flere, blant annet myndighetene, forskere og individuelle folk, som bekymrer seg om de konsekvenser av overdreren teknologibruk, begge på jobb og hjemme. De identifiserer mange negative aspekter av for mye teknologibruk, for eksempel, at:

- vi blir avhengig av verktøy og Internet og vi bruke stadig mer tid for å være online;
- vi bruke mindre tid for å være sammen med familien, barna, eller venner;
- vi er ikke alltid mental til stede og har mindre oppmerksomhet;
- vi bruke mindre tid for å

Do not write
in this space

tenke og for å reflektere på viltsige saker;

- vi bruke ofte uverifisert informasjon, bare fordi det er lett og raskt å finne det på nettet;
- vi har blitt ukritisk mot ideer og informasjon fordi det blir vanskelig å vurdere alt;
- til slutt, mange tenker at informasjon og data som blir samlet med digitale midler kan blir brukt på uetiske måter av begge individet og myndigheter.

Hvis jeg tenker på argumentene som er identifisert på begge sider, synes jeg at vi kan bygge opp et samfunn hvor teknologibruk og et balansert liv kan eksistere sammen. Jeg synes at teknologi kan være veldig nyttig og de negative effektene kan bli mindre hvis mann tenker mer på og velger bevisst for: hvorfor, hvor lange tid og når mann bruker teknologi og Internet. Hvis det er klart at teknologibruk har et bestemt mål og mann vet at bruktid er begrenset, kan konsekvensene bli mindre negativt. Jeg synes også at mann må ha strategier for å bruke teknologi og digitale verktøy på en effisiende måte. Til slutt, finnes jeg også viktig at folk lærer å være kritisk mot hva tilgang

Do not write
in this space

til internett og alle informasjonen som finnes
der kan betyrs (og) å være kritisk mot
informasjon selv og å være forsiktig
med å få offentlig for mye personlig
informasjon/utlysning.

Mer efficient og mer strategisk bruk av
teknologi kan bety at folk kan skape
mer tid og mental rom for å tenke
på personlige saker, for å være involvert
i andre aspekter av livet som er viktig.